

Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi
maahanmuutto-osasto@intermin.fi.

ASIA: Lausunto pyynnöstä Sisäministeriössä valmistellusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta.

LAUSUNNON ANTAJAT

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

LAUSUNTO

Muutokset uusintahakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevat muutokset

Esityksen tavoitteena on erityisesti uusintahakemuksia koskevan sääntelyn tarkistaminen huomioon ottaen viime vuosina tapahtunut kehitys hakemusten määrässä ja laadussa. Tämän kehityksen valossa esityksen tavoitteita voidaan pitää perusteltuina. Oikeudellinen neuvonta ei yksistään näytä tarjoavan riittäviä keinoja hakijoiden ohjaamiseen turvapaikkahakemusten käsittelyn eri vaiheissa. Neuvonnan haasteeksi on muodostunut se, että hakijat saavat eri tahoilta hyvin erilaisia ohjeita ja neuvoja turvapaikkaprosessin aikana. Tässä tilanteessa hakijoiden toiminnan ohjaaminen myös ehdotetulla tavalla menettelysäännöksiin on erityisen tarpeen. Taustalla olevat linjaukset on samalla hyvä tehdä näkyviksi siten, että ne ovat luettavissa laista eikä vain viranomaisten ratkaisukäytännöistä.

Sääntely helpottaa kokonaisuudessaan jatkossa hakijoiden oikeudellista neuvontaa turvapaikka-asioiden eri käsittelyvaiheissa.

Uusintahakemusten perusteista 90% liittyy uskonnon vaihtamiseen tai seksuaalisen suuntautumiseen. Varsin harvinaista on, ettei hakija olisi ensimmäisen tp-hakemuksen yhteydessä voinut perusteesta kertoa tai hakemuksen jälkeen olisi ilmennyt uusi vahva tp-peruste.

Uusintahakemuksen tutkittavaksi ottamista koskeva rajausta voi kuitenkin joissain tilanteissa olla ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa. Maahanmuuttoviraston tulisi tutkia uusintahakemukset

ihmisoikeussopimusmyönteisesti, mutta tämän tulisi olla vasta viimesijainen vaihtoehto. Lainsäädäntö ei saisi olla ristiriidassa ihmisoikeussopimuksen kanssa. (Esimerkiksi homoseksuaali, joka ei ole uskaltanut tuoda esille omaa seksuaalista suuntautumista ensimmäisen turvapaikkahakemuksen yhteydessä.)

Myöskään palautuskielto ei ole riippuvainen siitä, milloin hakija siihen vetoaa. Jo tällä hetkellä uusintahakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ovat korkealla.

Muutokset käännyttämispäätöksen täytäntöönpanoa koskeviin säännöksiin tilanteissa, joissa hakija on jättänyt ensimmäisen tai myöhemmän uusintahakemuksen

Esityksen mukaan matkustusasiakirja otettaisiin turvapaikanhakijalta aina pois ja poisottamisesta ei saisi valittaa. Säännös on kohtuuton ja oleskelu Suomessa ilman henkilöasiakirjoja on vaikeaa. Joissain tapauksissa matkustusasiakirjan poisottaminen ei ole perusteltua ja siten asiassa tulisi antaa harkintavalta viranomaisille. Säännös rajoittaa suhteettoman paljon ulkomaalaisen oikeuksia ja hänen oikeuttaan muutoksenhakuun. Sinällään poliisin valtuuksien laajentaminen maahanmuuttovirastolle on perusteltua

Kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeutta koskevat muutokset

Ehdotuksessa on muuten pitkälti kyse viranomaiskäytäntöjen täsmentämisestä ja kirjaamisesta ulkomaalaislakiin. Soveltamiskäytännössä on ilmennyt epäselvyyttä muun muassa työnteko-oikeuden keston osalta, mikä puoltaa yksiselitteisen sääntelyn ottamista lakiin. Tätä voidaan pitää yksittäisten hakijoiden oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna ratkaisuna. Turvapaikka-asioihin liittyvän neuvonnan kannalta selkeät säännöt ovat tarpeen.

Turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden rajaaminen ehdotuksessa esitetyllä tavalla rajaa kuitenkin nykyiseen käytäntöön verrattuna hakijan mahdollisuutta jatkaa työntekoa, vaikka tätä on itsessään pidetty suotavana.

Jatkossa työnteko voi yksittäisissä tapauksissa jatkaa hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen vain, mikäli KHO kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Sinänsä säännös on linjassa § kanssa, jonka nojalla työnteko-oikeus päättyy nykyisen lain mukaan karkottamispäätöksen tullessa täytäntöönpanokelpoiseksi.

Turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden päättymisestä työnantajan on yleensä vaikea saada tietoa, mitä esityksessä ei ole otettu huomioon.

Esityksen mukaan työnteko-oikeuden rajoituksella ei olisi taloudellisia vaikutuksia. Tämä täysin ei pidä paikkaansa. Oikeusavussa on useita työssäkäyviä maksavia asiakkaita. Työnteko-oikeuden rajoittaminen johtaisi siihen, että maksutonta oikeusapua tulisi tarjota nykyistä enemmän. Näin ollen rajoituksella on taloudellisia vaikutuksia oikeusavulle ja oikeusministeriölle. Myös työnteko-oikeuden rajoittaminen koskemaan ainoastaan maahanmuuttovirasto- ja hallinto-oikeus vaiheita,

Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

johtaa siihen, että pääsääntöisesti kaikki hakijat ovat oikeutettuja maksuttomaan oikeusapuun viimeistään KHO-vaiheessa. Lisäksi rajoitus tulee nostamaan vastaanottokeskusten kuluja.

Marjo Kurki
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja

Teemu Jokinen
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja

Lasse Fager
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja